

Nr 295.

Godkänd av första kammaren den 7 juni 1924.

Godkänd av andra kammaren den 10 juni 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statskontoret, kammarrätten, riksräkenskapsverket och allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

(Statsutskottets utlåtande nr 128.)

Till Konungen.

Uti den till riksdagen den 2 januari 1924 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1924—1925 hade Eders Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln (punkterna 4, 7, 8, 14, 15 och 16) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1924—1925 beräkna

dels ordinarie förslagsanslaget till statskontoret till 320,300 kronor,
dels ordinarie förslagsanslaget till kammarrätten till 346,000 kronor,
dels till upprätthållande av kammarrättens verksamhet ett extra anslag av 130,000 kronor,

dels ordinarie förslagsanslaget till riksräkenskapsverket till 486,700 kronor,

dels till upprätthållande av riksräkenskapsverkets verksamhet ett extra anslag av 25,000 kronor,

dels ock till allmänna civilförvaltningens lönenämnd ett extra anslag av 30,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 29 februari 1924 dagtecknad proposition, nr 121, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels

i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppföra det ordinarie förslagsanslaget till statskontoret med oförändrat belopp 320,300 kronor;

dels

a) i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppföra det ordinarie förslagsanslaget till kammarrätten med oförändrat belopp 346,000 kronor;

b) för budgetåret 1924—1925 till upprätthållande av kammarrättens verksamhet anvisa ett extra anslag av 130,000 kronor;

dels

a) förklara, att i fråga om de för riksräkenskapsverket avsedda ordinarie befattningar den ändring skall vidtagas, att antalet revisorer (lönegraden B 14) skall utgöra 26;

b) godkänna följande stat för riksräkenskapsverket, att tillämpas från och med den 1 juli 1924:

Stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 383,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 12,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 38,000

Förslagsanslag kronor 433,000;

c) i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till riksräkenskapsverket med 433,000 kronor;

d) besluta, att revisorerna Lars Olsson Rönnow, Gustaf Arvid Åman-Nilsson, Johan Frode Lundberg, Otto Berndt Tage Silfwerskiöld och Oscar Fredrik Wilhelm Schnell skola från och med den 1 juli 1924 uppföras å allmänna indragningsstaten med rätt för dem att, så länge de kvarstå å ifrågavarande stat, med bibehållen tjänstgöringsskyldighet uppbära lön i enlighet med avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen;

e) till upprätthållande av riksräkenskapsverkets verksamhet för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra anslag av 25,000 kronor;

dels ock

till allmänna civilförvaltningens lönenämnd för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra anslag av 25,000 kronor.

I sammanhang med frågorna om anslag till statskontoret, kammarrätten, riksräkenskapsverket och allmänna civilförvaltningens lönenämnd har departementschefen till behandling upptagit ett av statens besparingskommitté framlagt förslag angående förenklad handläggning av administrativa mål rörande avlönings- m. fl. förmåner åt statstjänstemän samt vissa av statsmedel utgående ersättningar.

Såsom propositionen utvisar, bliva ifrågavarande ärenden enligt nu gällande föreskrifter föremål för regeringsrättens bedömande på två olika vägar, nämligen dels genom besvär av vederbörande befattningshavare över förvaltningsmyndigheternas beslut, dels i s. k. anmärkningsmål, uppkomna vid granskning av statsverkets räkenskaper. I förra fallet gå besvären i regel

från vederbörande förvaltningsorgan direkt till Eders Kungl. Maj:t i regeringsrätten. De s. k. anmärkningsmålen avdömas, där anmärkningarna uppkommit vid granskning i riksräkenskapsverket, i första instans av kammarrätten och kunna därifrån fullföljas till Eders Kungl. Maj:t i regeringsrätten. Hava anmärkningar uppkommit vid granskning inom de specialrevisioner, som finnas i vissa förvaltande verk, avgöras anmärkningsmålen i första instans i vederbörande förvaltningsverk, varifrån de kunna fullföljas till kammarrätten och vidare till Eders Kungl. Maj:t i regeringsrätten.

Departementschefens nu framlagda förslag innebär, att fullföljd till Eders Kungl. Maj:t i regeringsrätten av de mål, varom fråga är, icke skulle hädanefter medgivas. Målen skulle emellertid ej därmed stanna hos vederbörande centrala förvaltningsmyndighet utan skulle därifrån få fullföljas till kammarrätten, över vars beslut klagan dock icke skulle få föras. Antalet instanser i besvärsmål angående avlönings- m. fl. förmåner skulle härigenom icke undergå någon minskning, men handläggningen i sista instans skulle givetvis draga mindre kostnader för mål räknat än med den nuvarande ordningen är fallet. Vad angår anmärkningsmål i fråga om enahanda förmåner skulle antalet instanser alltid utgöra allenast två. Den hittills till buds stående möjligheten för vederbörande sakägare att efter stämning få sin rätt prövad av allmän domstol har alltjämt lämnats orubbad.

Det ändamål, departementschefen avser att vinna genom den sålunda föreslagna ändrade handläggningen av nu nämnda mål, är närmast att åvägbringa lättnad i regeringsrättens arbetsbörda. Att åtgärder i denna riktning oavvisligen äro av behovet påkallade, synes ock riksdagen vara uppenbart. Till bestyrkande härav torde endast böra anföras, att balansen i regeringsrätten, som vid årsskiftet 1913—1914 uppgick till 649 mål, numera stigit till 2,946 mål. För arbetsbalansens hållande inom normala gränser kräves alltså antingen förstärkning av regeringsrättens arbetskrafter eller ock att vissa mål bortflyttas från densamma. Ett insläende på den först angivna vägen bör enligt riksdagens förmenande icke ifrågakomma, utan synes lättnaden i regeringsrättens arbetsbörda böra åvägbringas genom det senare alternativet. Nödvändigheten av att det processuella förfarandet i vissa frågor, som enligt nu gällande ordning må underställas Eders Kungl. Maj:ts i regeringsrätten prövning, förenklas och förbilligas torde jämväl vara uppenbart. Det förslag i berörda hänseende, Eders Kungl. Maj:t nu framlagt synes ock riksdagen beaktansvärt. I princip har riksdagen sålunda intet emot, att en avskärning i fullföljdrätten av de mål, varom fråga är, genomföres och att, på sätt föreslagits, det administrativa avgörandet av målen i sista instans flyttas från regeringsrätten till kammarrätten, vilket verk med hänsyn till dess organisation och arbetsförhållanden torde vara mest lämpat härtill. Emellertid synes det riksdagen kunna ifrågasättas, huruvida icke i rättssäkerhetens intresse klagan må i vissa fall kunna få anföras över kammarrättens beslut. Riksdagen har härvid övervägt frågan om införande beträffande avlönings- m. fl. här avsedda mål av en summa revisibilis såsom

villkor för fullföljande av besvär hos Eders Kungl. Maj:t. Med hänsyn till de stora brister, som vidlåda en dylik indelningsgrund och i betraktande av de skäl, departementschefen i övrigt mot en sådan anordning anført, har riksdagen dock icke kunnat förorda indelningen i fråga. Däremot synes det riksdagen böra tagas under omprövning, huruvida icke fullföljdsrätt till Eders Kungl. Maj:t i regeringsrätten bör äga rum i de fall, då kammarrätten och vederbörande första instans meddela skiljaktiga beslut i mål av mera principiell innebörd. Då riksdagen emellertid anser sig icke böra uttala något mera bestämt om-döme i detta spörsmål, vill riksdagen nu endast framhålla önskvärdheten av, att frågan härom måtte av Eders Kungl. Maj:t tagas under förnyat över-vägande, varvid även torde böra komma under omprövning, huruvida ej en inskränkning i nu stadgad fullföljdsrätt till regeringsrätten av vissa andra mål utan rättssäkerhetens eftersättande bör kunna ske.

Därest på sätt departementschefen sålunda föreslagit och riksdagen med nu angivna förbehåll förordar, kammarrätten göres till högsta instans i besvärs- och anmärkningsmål, vilka röra avlönings- m. fl. här avsedda förmåner, har departementschefen ansett det böra övervägas, huruvida icke ämbetsverket borde vid avgöranden av dylika mål erhålla en för rätts-säkerheten mera betryggande sammansättning än som torde bliva fallet med tillämpning av nu gällande bestämmelser i verkets instruktion. Till denna departementschefens mening ansluter sig ock riksdagen. Desslikes förväntar riksdagen, att, för den händelse någon mera betydande stegring av mål av denna art skulle uppkomma i allmänna domstolarna, Eders Kungl. Maj:t måtte taga under omprövning vilka ytterligare åtgärder, som till förhindrande därav må kunna befinnas erforderliga.

I detta sammanhang vill riksdagen beträffande den av departementschefen på besparingskommitténs förslag nu upptagna, mera speciella frågan om beslutanderätten i vissa ärenden angående ålderstillägg eller placering i löneklass uttala önskvärdheten av, att bestämmelserna härutinnan måtte vid den i utsikt ställda revisionen av avlöningsreglementet erhålla en sådan avfattning, att nu rådande svårigheter vid tolkningen av dessa bestämmelser i möjligaste mån undanröjas.

Vad härefter angår frågan om anmärkningsmålens handläggning i första instans, sammanhänger denna fråga, såsom departementschefen framhållit, med spörsmålet om specialrevisionernas framtida ställning, ett spörsmål, som departementschefen ock upptagit till behandling i detta sammanhang. Jämväl förslaget i sistberörda hänseende är grundat på ett av statens besparingskommitté avgivet förslag i frågan. Till detta förslag har riksdagen i likhet med departementschefen funnit sig böra giva sin anslutning, och synas riksdagen de invändningar, som mot ett genomförande av detta förslag rests — huvudsakligen från riksräkenskapsverkets sida — icke vara av den art, att de böra stå hindrande i vägen för förslagets genomförande.

I avseende å anmärkningsmålens handläggning i första instans hade

statens besparingskommitté föreslagit, att riksräkenskapsverket skulle pröva och avgöra ej blott egna anmärkningar utan även anmärkningar framställda inom vederbörande specialrevisioner, och skulle enligt förslaget målen prövas i riksräkenskapsverkets plenum, varvid vederbörande förste revisor skulle inträda såsom ledamot. Vad beträffar omfattningen av de mål, som sålunda i första instans skulle prövas i riksräkenskapsverket, har emellertid departementschefen ansett, att riksräkenskapsverket icke borde få avgöra de anmärkningar, vilka uppkommit inom specialrevisionerna. De invändningar, som i denna del framförts mot besparingskommitténs förslag, hava ock synts riksdagen vara av den beskaffenhet, att riksdagen ansett sig böra biträda departementschefens ståndpunkt i denna fråga.

Departementschefen har likaledes på de i propositionen närmare angivna skäl funnit sig icke kunna förorda, att anmärkningsmålen prövades och avgjordes i riksräkenskapsverkets plenum. Avgörandet i dylika mål borde i stället enligt departementschefens förslag anförtros åt generaldirektören ensam. Ur rättssäkerhetssynpunkt måste givetvis kommittéförslaget vara att föredraga, men synes riksdagen övriga på denna fråga inverkan omständigheter böra tillmätas sådan betydelse, att riksdagen, om än med viss tvekan, funnit sig böra ansluta sig till departementschefens ståndpunkt. Riksdagen anser emellertid det böra tagas under övervägande, huruvida icke vederbörande förste revisor må, i likhet med revisionsbyråchefen, tillerkännas fullföljdsrätt. — Såsom departementschefen framhållit, skall givetvis den föreslagna beslutanderätten för generaldirektören ej föranleda någon förändring för honom vare sig i fråga om pensionsåldern eller beträffande hans ställning i övrigt såsom befattningshavare i statens tjänst.

Vad departementschefen i övrigt i samband med nu berörda frågor anfört, har icke givit anledning till något särskilt yttrande från riksdagens sida.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag skulle ordinarie förslagsanslagen till statskontoret och kammarrätten samt extra anslaget till sistnämnda verk för budgetåret 1924—1925 upptagas med oförändrade belopp. Häremot har riksdagen icke något att erinra.

Vad riksräkenskapsverket angår, har den begränsning av eftergranskningen i verket, som av Eders Kungl. Maj:t föreslagits till genomförande, ansetts kunna medföra, att sju revisorsbefattningar och tre kanslibiträdesbefattningar frigöras. Av befattningarna i fråga skulle samtliga revisorsbefattningar — därav två nu vakanta — indragas, medan de tre kanslibiträdena skulle behållas för användning vid granskningen av skatteräkenskaperna, där behov av ökad arbetskraft synts förefinnas. På grund härav skulle ordinarie förslagsanslaget till riksräkenskapsverket nedsättas från 486,700 kronor till 433,000 kronor, under det att extra anslaget till verket skulle upptagas till samma belopp, som för innevarande budgetår anvisats. Vad Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Vad slutligen beträffar Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslag till allmänna civilförvaltningens lönenämnd, har riksdagen funnit sig böra bifalla detsamma.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen

dels i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppfört det ordinarie förslagsanslaget till statskontoret med oförändrat belopp, 320,300 kronor,

dels i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppfört det ordinarie förslagsanslaget till kammarrätten med oförändrat belopp, 346,000 kronor,

dels för budgetåret 1924—1925 till upprätthållande av kammarrättens verksamhet anvisat ett extra anslag av 130,000 kronor,

dels förklarar, att i fråga om de för riksräkenskapsverket avsedda ordinarie befattningar den ändring skall vidtagas, att antalet revisorer (lönegraden B 14) skall utgöra 26,

dels godkänt följande stat för riksräkenskapsverket, att tillämpas från och med den 1 juli 1924:

Stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 383,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	» 12,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. ...	» 38,000

Förslagsanslag kronor 433,000,

dels i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till riksräkenskapsverket med 433,000 kronor,

dels beslutat, att revisorerna Lars Olsson Rönnow, Gustaf Arvid Åman-Nilsson, Johan Frode Lundberg, Otto Berndt Tage Silfwerskiöld och Oscar Fredrik Wilhelm Schnell skola från och med den 1 juli 1924 uppföras å allmänna indragningsstaten med rätt för dem att, så länge de kvarstå å ifrågavarande stat, med bibehållen tjänstgöringsskyldighet uppbära lön i enlighet med avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen,

dels till upprätthållande av riksräkenskapsverkets verksamhet för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 25,000 kronor,

dels ock till allmänna civilförvaltningens lönenämnd för budgetåret 1924—1925 anvisat ett extra anslag av 25,000 kronor.

Stockholm den 10 juni 1924.

Med undersåtlig vördnad.